BÄSTA LIVSPLATSEN
Region Halland

Regionens revisorer 2023-09-06

Till Driftnämnden Närsjukvård för yttrande

Regionfullmäktiges presidium för kännedom

Revisionsrapport Granskning av tillgänglighet Folktandvården

Regionens revisorer har vid sitt sammanträde 2023-09-06 behandlat och godkänt bifogad revisionsrapport Granskning av tillgänglighet Folktandvården.

Granskningen syfte har varit att undersöka om Driftnämnden Närsjukvård har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om att ha en tillgänglighet till Folktandvården. Vi har i vår granskning biträtts av sakkunniga från PwC.

Vår bedömning är att Driftnämnden Närsjukvård inte helt vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om att ha en tillgänglighet till Folktandvården.

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till Driftnämnden Närsjukvård:

- Säkerställa att fortsatta åtgärder vidtas för en säkrad kompetensförsörjning inom Folktandvården Halland.
- Säkerställa en likvärdig tillgänglighet till tandregleringen och vuxentandvården inom länet.
- Att utvärdera effekter av pågående förbättringsinitiativ.

Yttrande samt redogörelse om vilka åtgärder Driftnämnden Närsjukvård avser att vidta med anledning av resultatet i granskningen önskas senast 2024-01-06.

För regionens revisorer

Lillemor Landén Vepsä
Ordförande

Annalena Emilsson
Vice ordförande

Bilaga: Revisionsrapport Granskning av tillgänglighet Folktandvården.
Svar sänds till: regionen@regionhalland.se

Granskning av tillgänglighet Folktandvården

Region Halland

September 2023

Louise Tornhagen

Caroline Löfstedt

Marie Lindblad

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Halland genomfört en granskning. Granskningen syftar till att undersöka om Driftnämnden Närsjukvård har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om att ha en tillgänglighet till Folktandvården.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att Driftnämnden Närsjukvård inte helt vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om att ha en tillgänglighet till Folktandvården.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Sker ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll för att åstadkomma en god tillgänglighet?	Ja
Är tillgängligheten i enlighet med de regelverk, riktlinjer och uppsatta mål?	Delvis
Är tillgängligheten likvärdig inom länet?	Delvis
Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?	Delvis

Rekommendationer

Vi rekommenderar Driftnämnden Närsjukvård:

- Säkerställa att fortsatta åtgärder vidtas för en säkrad kompetensförsörjning inom Folktandvården Halland.
- Säkerställa en likvärdig tillgänglighet till tandregleringen och vuxentandvården inom länet.
- Att utvärdera effekter av pågående förbättringsinitiativ.

Innehållsförteckning

Sammanfattning **1**

Inledning **3**

Bakgrund 3

Syfte och revisionsfrågor 4

Revisionskriterier 4

Avgränsning 4

Metod 4

Granskningsresultat **5**

Folktandvårdens organisation 5

Ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll 5

Tillgänglighet sett till regelverk och riktlinjer samt likvärdighet 9

Vidtas tillräckliga åtgärder 13

Samlad bedömning **18**

Rekommendationer **18**

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor **19**

Inledning

Bakgrund

Med tandvård avses, enligt tandvårdslagen (1985:125), åtgärder för att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador i munhålan. Målet för tandvården är en god tandhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen.

Tandvårdslagen anger fem kriterier för att tandvård ska bedrivas så att den uppfyller kravet på en god tandvård. Ett av dessa kriterier är att tandvården ska vara lätt tillgänglig.

Regionen skall enligt tandvårdslagen se till att det finns tillräckliga resurser för patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och att patientgrupper med behov av särskilt stöd erbjuds tandvård såsom specialisttandvård för vuxna, att alla barn och ungdomar kallas till en regelbunden, fullständig och avgiftsfri tandvård och att akuta fall ska behandlas med förtur. Folktandvården finns i varje region och har enligt tandvårdslagen följande åtagande:

1. Regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år de fyller 23 år.
2. Specialisttandvård för alla åldersgrupper
3. Övrig tandvård för personer från och med det år de fyller 24 år, i den omfattning som regionen bedömer lämplig.

Region Halland bedriver allmäntandvård samt ortodonti (härefter tandreglering) inom Driftnämnden Närsjukvårds verksamhet medan specialisttandvården (utöver tandreglering) bedrivs inom Driftnämnden Hallands sjukhus verksamhet.

PwC genomförde under 2020 en granskning av Folktandvården i Region Halland. Granskningen identifierade brister i Driftnämnden Närsjukvårds styrning av Folktandvården. Det fanns brister i tillgängligheten, främst inom tandregleringen och för vuxna patienter inom allmäntandvården. Vidare fanns brister kopplat till Driftnämnden Närsjukvårds uppföljning av Folktandvården.

Årsredovisning 2022 Närsjukvården Halland visar att Folktandvårdens personalomsättning har fortsatt öka under året, och ligger för 2022 på 25,4%. Den höga personalomsättningen och svårigheter att rekrytera vissa yrkesgrupper påverkar verksamheterna vilket bland annat medför ökad belastning för chefer och medarbetare och ökade kostnader för inhyrd personal på tandregleringen. Folktandvården har inte nått uppsatta mål gällande klinisk tid. Utfallet av klinisk tid når 82,6%. För barn har målet nåtts, men inte fullt ut inom vuxentandvården, där färre besök gjorts än lagd plan.

Arbete med att stärka tillgängligheten i verksamheten har under året varit ett viktigt utvecklingsfokus på Folktandvården med flera olika aktiviteter och satsningar.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att undersöka om Driftnämnden Närsjukvård har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om att ha en tillgänglighet till Folktandvården.

- Sker ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll för att åstadkomma en god tillgänglighet?
- Är tillgängligheten i enlighet med de regelverk, riktlinjer och uppsatta mål?
- Är tillgängligheten likvärdig inom länet?
- Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Tandvårdslagen (1985:125)
- Regionfullmäktiges mål och budget 2023
- Verksamhetsplan 2023 Närsjukvården Halland
- Regionens övergripande riktlinjer och rutiner eller andra styrande dokument med koppling till tillgänglighet inom Folktandvården

Avgränsning

Granskningen har avgränsats till Driftnämnden Närsjukvård och avser Folktandvården.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning, intervjuer och nationell statistik kopplat till tillgänglighet.

Intervjuer har genomförts med:

- Områdeschef tandvård, verksamhetsutvecklare, HR-chef Närsjukvården och Tandvårdsstrateg / Bedömningstandläkare.
- Verksamhetschefer från ett urval av 8 tandvårdskliniker samt 1 tandregleringsklinik
- Odontologiskt ledningsansvariga från 2 tandvårdskliniker

Sammantaget har intervjuer genomförts med 10 personer. De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Folktandvårdens organisation

Befolkningsansvaret åligger Folktandvården i Region Halland. Befolkningsansvar är regionens lagstadgade ansvar för att leva upp till vård på lika villkor för hela befolkningen och innebär att leva upp till att regionens ansvar enligt de krav som tandvårdslagen (1985:125), och övriga lagar ställer på regionen, uppfylls. Regionens resurser för barn- och ungdomstandvård, specialisttandvård och tandvård till patienter med särskilda behov och stöd avser såväl offentlig som privat driven tandvård.

Närsjukvården Halland består av Folktandvården Halland och Vårdcentralen Halland. Folktandvården Halland är bestående av 23 kliniker som inkluderar både Folktandvården och tandregleringen (fyra kliniker), samt ett Dentallab[1]. Verksamheten drivs i konkurrens med privata aktörer. Det finns en enhet för utveckling och stöd samt en områdesstab. Utöver områdeschefen utgörs denna stab av I staben ingår biträdande områdeschef, 2 verksamhetsutvecklare samt en utvecklingsstrateg.

För respektive klinik finns en verksamhetschef samt en odontologiskt ledningsansvarig. En verksamhetschef kan ansvara för flera kliniker. Det finns en storleksskillnad mellan kliniker och bemanning varierar. Tillgängligheten mellan klinikerna varierar också och möjligheten att rekrytera nya medarbetare. Enligt intervjuer finns det en svårighet att bemanna 8 av klinikerna med fasta tandläkare och tandhygienister. Det beskrivs vidare under revisionsfråga 2 och 3. I april 2023 har beslut tagits om en ny organisation för Folktandvården Halland, som ska träda i kraft den 1 november 2023. Syftet med omorganiseringen är att ge bättre förutsättningar att leverera god och jämlik tandvård i hela Halland. Förändringen innebär att Folktandvården Hallands verksamhet organiseras i 7 enheter, där varje enhet leds av en verksamhetschef och en eller flera avdelningschefer.

Ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll

Revisionsfråga 1: Sker ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll för att åstadkomma en god tillgänglighet?

Iakttagelser

Styrning

Av *Mål och Budget 2023 med ekonomisk ram 2024–2027* (beslutad av regionfullmäktige 2022-11-23) framgår att ett av Region Hallands fokusområden 2023–2027 är *"Nära och sammanhållen vård"*. Området beskrivs handla om tillgänglighet, som är en av de viktigaste kvalitetsaspekterna inom hälso- och sjukvården. Två av fokusområdets mål berör tillgänglighet: *"Vidareutveckla den nära vården"* och *"Öka användandet av digitala verktyg och besöksformer"*. Närsjukvården Halland har enligt sin *verksamhetsplan 2023* (fastställd av Driftnämnden Närsjukvård 2022-12-21 §77) två uppdrag kopplade till dessa mål: *"Arbeta med kompetensförsörjning för dagens och framtidens vård och tandvård"* och *"Fortsätta utvecklingen av digital ingång till Närsjukvården Hallands*

[1] tandtekniskt laboratorium

verksamheter". Dessutom har Närsjukvården uppsatta indikatorer för invånare/patient/kund/elev *och* produktion/kvalitet inom ramen för sin kvalitetsstyrning som är kopplat till tandvården och tillgängligheten, vilket framgår av tabell 1.

Tabell 1. Indikatorer för invånare/patient/kund/elev och produktion/kvalitet

Indikator	Målvärde
Väntetid tandreglering, Folktandvården	≤18 månader
Andel vuxna med Frisktandvårdsabonnemang, Folktandvården	≥35%
Klinisk tid på Folktandvården	98 194 timmar
Andel revisionsundersökningar för barn i Folktandvården som genomförs i tid	≥95%
Andel revisionsundersökningar för vuxna i Folktandvården som genomförs i tid	≥95%
Andel barn som tillhör röd riskgrupp och har fått en behandlingsplan, Folktandvården	≥95%
Andel vuxna som tillhör röd riskgrupp och har fått en behandlingsplan, Folktandvården	≥50%

Folktandvårdens uppdrag

Uppdragsbeskrivningen för Folktandvården (reviderad 2019-01-01) reglerar styrningen av tillgänglighet inom Folktandvården. Om tillgänglighet anges att

- Akuttandvård till såväl barn som vuxna ska kunna erbjudas inom 24 timmar utefter en bedömning av tillståndets allvarlighetsgrad. Till akuta tillstånd räknas i första hand infektiösa tillstånd av olika genes, blödningar efter operativa ingrepp samt traumatiska tandskador som kräver omedelbart omhändertagande.
- De vuxna som så önskar ska erbjudas vård. Detta innebär inte att omedelbar tandvård behöver utföras utan patienten kan ställas på väntelista om inte patienten har akuta besvär.

Det finns även en *uppdragsbeskrivning för tandvård till barn och unga* (senast reviderad 2021-01-01). Om tillgänglighet anges här specifikt att det ska finnas en organiserad jourverksamhet samt att patienter med akuta besvär skall bedömas och vid behov erbjudas tid för behandling samma dag. I uppdragsbeskrivningen beskrivs även revisionsintervall för barn och unga. Utgångspunkten är att alla treåringar ska erbjudas undersökning och behandling. Intervallet mellan övriga undersökningar och behandlingsinsatser ska styras och anpassas efter individens behov.

Prioritetsordning

Prioritetsordning för tandvården anges i uppdragsbeskrivningen och syftar till att tydliggöra rangordningen för tandvården till enskild patient vid resursbrist:

1. Akuttandvård inklusive helgjour
2. Barn- och ungdomstandvård från eget upptagningsområde
3. Nödvändig tandvård, tandvård som led i en sjukdomsbehandling och tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning
4. Frisktandvård och revisionstandvård för vuxna med hög risk
5. Frisktandvård och revisionstandvård för vuxna med låg risk
6. Icke akut tandvård för nya vuxna vårdsökande

Folktandvården har ansvar för att resurserna fördelas över länet i enlighet med ovanstående rangordning. Utgångspunkten ska vara likvärdig tillgänglighet till tandvård i hela länet. Folktandvården finns i samtliga sex kommuner i länet.

Tandvård som riktar sig till vuxna (24 år och uppåt) erbjuds av både offentliga och privata vårdgivare på en konkurrensutsatt marknad, där patienterna själva väljer vilken vårdgivare de vill besöka för sin tandvård. Från Socialstyrelsens statistik om tandhälsa 2021 finns statistik för procentuell fördelning vårdgivarkategorierna Landsting/region respektive privat 2012–2021. Statistik visar att Folktandvården Halland har 29,2% av marknaden och privata aktörer står för 70,8% av marknaden. Det har skett en viss minskning sedan 2012 då Folktandvården Halland hade 32,5% av marknaden. Tandvård riktat mot barn- och unga erbjuds också av både offentliga och privata vårdgivare på en konkurrensutsatt marknad. Här är Folktandvården ledande med 74% av marknaden.

Revisionsintervall och riskbedömning

Enligt nationella riktlinjer tandvård 2022 är en av de prioriterade rekommendationerna att ge alla patienter en strukturerad riskbedömning. Patienters revisionsintervall[2] anges i *Vårdriktlinje barn och vuxna patienter hos Folktandvården i Halland* (fastställt av chefstandläkare 2022-12-01). Revisionsintervall planeras utifrån en riskbedömning som sker i samband med undersökning. Patienterna graderas utifrån en treskalig gradering (ingen eller låg risk, måttlig risk eller hög risk) utifrån bedömd risk för karies eller parodontit[3]. Som en del av styrningen finns indikatorer för barn-och unga samt vuxna som tillhör röd riskgrupp, det vill säga de som klassificeras som högriskpatienter, och har fått en individuell behandlingsplan. Målet uppnås inte för barn-och unga eller vuxna patienter. Behandlingsplanen är kostnadsfri för barn-och unga, men det utgör en kostnad för vuxna patienter. Enligt intervjuerna är målet med behandlingsplan nytt för 2023, och följs upp månadsvis. De intervjuade beskriver att ambitionerna är höga, och att resultatet förbättras.

Av nationella riktlinjer tandvård 2022 framgår att revisionsintervallet för vuxna med låg risk för oral ohälsa ska vara 24–36 månader. Av vårdriktlinje framtagen av Folktandvården Halland samt intervjuer framgår att för denna patientgrupp kommer ett revisionsintervall på 36 månader implementeras på samtliga kliniker. Enligt intervjuer görs en individuell bedömning kring hur ofta patienten behöver komma. Vidare beskrivs att de på så sätt kan ge mest vård till de som har störst behov. Detta görs enligt intervjuer för att frigöra tid för de patienter som har ett större vårdbehov. Förändringen

[2] Revisionsintervall avser den tid mellan att en listad patient hos Folktandvården, så kallad revisionspatient, undersöktes tills den ska kallas till en ny undersökning.
[3] Tandlossning

av revisionsintervall uppges att ha pågått en tid, men att implementeringen av detta varierar på kliniknivå.

Uppdrag

I intervjuer beskrivs hur de arbetar inom Folktandvården med nära vård. De har ett pågående projekt med BVC i syfte att nå ut om munhälsa i så tidigt stadie som möjligt. Mer individuellt anpassad vård uppnås genom riskbedömningar de gör av varje patient. För varje patient som tillhör riskgrupp röd tas en individuell handlingsplan fram. Tandsköterskor och tandhygienister har genomgått utbildning i motiverande samtal (MI) för att öka kvaliteten i samtal med patienten.

Uppföljning

Uppföljning av mål och indikatorer görs genom uppföljningsrapport 1 per april, uppföljningsrapport 2 per augusti samt årsredovisningen.

Driftnämnden Närsjukvård har ett *årshjul för uppföljning* som beskriver när olika rapporter och uppföljningar ska upprättas och handläggas vid nämndens sammanträden. Vid protokollgenomgång av perioden juni 2022-juni 2023 har vi uppmärksammat ett återkommande ärende som inkluderar uppföljning av Folktandvårdens tillgänglighet. Mötespunkten heter "Ekonomisk rapport och listningsinformation" och av sammanfattning framgår att nämnden får ta del av denna rapportering varje sammanträde. Vi har tagit del av beslutsunderlagen i dessa ärenden som omfattas av månadsrapporter per september, oktober, november 2022 samt januari, februari 2023. Vi uppmärksammar att rapporteringen är olika sett till struktur och innehåll. Månadsrapport per oktober 2022 och februari 2023 inkluderar uppföljning av indikatorerna för produktion/kvalitet som redovisas i tabell 1. Månadsrapport per september, november och januari innehåller statistiska uppföljningar och inkluderar uppföljning av följande mått:

- *Tillgänglighet Folktandvården – försenade revisionsbesök barn och totalt*
- *Kö nya patienter allmäntandvården*
- I rapporten per september och november redovisas även *Produktion/Klinisk tid Folktandvården*, där de olika enheterna i regionen jämförs.

I intervjuer beskrivs den uppföljning som görs på verksamhetsnivå. Det beskrivs numera vara rutin att de gör systematiska uppföljningar med förbättringsarbete där alla enheter inkluderas. Detta har många syften, däribland att dela erfarenheter, nå likriktade insatser samt hjälpa och stötta varandra mer. Uppföljningen beskrivs ske i form av:

- Individuell månadsuppföljning - tillsammans med varje verksamhetschef,
- Gemensam månadsuppföljning - inkluderar områdeschef, controller, verksamhetsutvecklare och samtliga chefer. De analyserar indikatorer och andra parametrar på kliniknivå. Forumet ger möjlighet att dela framgångsfaktorer med varandra och diskutera utmaningar.
- "Ekonomi och produktion" - är en månadsrapport som cheferna får varje månad som de kan analysera tillsammans med sin ledningsgrupp.
- Teams-samtal med varje medarbetare (på individ- och grupperspektiv), genomförs av verksamhetschefer.

- Verksamhetsutvecklare åker ut till verksamheterna regelbundet

Bedömning
Sker ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll för att åstadkomma en god tillgänglighet?

Ja.
Vi bedömer att det finns en styrning av Folktandvårdens arbete för att åstadkomma en god tillgänglighet, vilka har en koppling till nationella riktlinjer för tandvård. Vidare bedöms Driftnämnden Närsjukvård ha upprättat indikatorer med tillhörande mål avseende folktandvårdens arbete med tillgänglighet. Dessa återfinns i Driftnämnden Närsjukvårds verksamhetsplan.

Vi bedömer att det har upprättats direktiv avseende när och hur uppdrag och indikatorer/mål avseende folktandvårdens tillgänglighetsarbete ska följas upp. Uppföljning visar att det sker en uppföljning av tillgänglighet i uppföljningsrapport 1, 2, och årsredovisning.

Tillgänglighet sett till regelverk och riktlinjer samt likvärdighet

Revisionsfråga 2: Är tillgängligheten i enlighet med de regelverk, riktlinjer och uppsatta mål?

Revisionsfråga 3: Är tillgängligheten likvärdig inom länet?

Iakttagelser
Av tandvårdslagen framgår att tandvården ska bedrivas så att den uppfyller kravet på en god tandvård.

Ett av fem kriterier för en god tandvård är att vården ska vara lätt tillgänglig. Socialstyrelsen anger att innebörden av tillgänglighet är att ingen patient ska behöva vänta oskälig tid på de vårdinsatser som han eller hon har behov av. Med skälig tid avses att vård ska erbjudas utan att eventuella väntetider påverkar patienten negativt i fysisk, psykisk eller social mening.

Region Halland
I *Budget och verksamhetsplan 2023 för Närsjukvården Halland* beskrivs att Folktandvården Halland arbetar mot en långsiktig målbild: *"Att välja oss ska vara enkelt - Tillsammans hjälper vi dig till en friskare munhälsa - Vi upplevs som EN folktandvård i hela Halland".*

Måluppfyllelse helår 2022

I tabell 2 redovisas nämndens måluppfyllelse för 2022. Av tabellen framgår att 2 av 7 mål är uppfyllda, 4 av 7 är ej uppfyllda. Den sjunde och sista indikatorn om klinisk tid uppfylldes för barn men inte för vuxna.

Tabell 2. Källa: Årsredovisning 2022 samt uppföljningsrapport 1 2023 Närsjukvården Halland.

Indikator och målvärde	Resultat	Måluppfyllelse
Väntetid tandreglering, Folktandvården ≤18 månader	14,5 mån	Uppfyllt
Andel vuxna med Frisktandvårdsabonnemang, Folktandvården ≥35% (22 762)	18 554	Ej uppfyllt
Klinisk tid på Folktandvården 98 194 timmar	82,6%. Uppdelat barn/vuxna är utfall tid barn 89,4% och vuxna 78,6%.	Ej uppfyllt för vuxna
Andel revisionsundersökningar för barn i Folktandvården som genomförs i tid ≥95%	97,6%	Uppfyllt
Andel revisionsundersökningar för vuxna i Folktandvården som genomförs i tid ≥95%	74,8%	Ej uppfyllt
Andel barn som tillhör röd riskgrupp och har fått en behandlingsplan, Folktandvården ≥95%	45 % (uppföljningsrapport 1 2023)	Ej uppfyllt
Andel vuxna som tillhör röd riskgrupp och har fått en behandlingsplan, Folktandvården ≥50%	14 % (uppföljningsrapport 1 2023)	Ej uppfyllt

Driftnämnden Närsjukvårdens årsredovisning 2022

I *Driftnämnd Närsjukvårdens årsredovisning 2022* beskrivs att arbetet med förändrade arbetssätt såsom Teamtandvård har fortsatt. Det har också genomförts en satsning kring att korta kötider för vuxna utan akuta besvär. Arbetet beskrivs som framgångsrikt. För Folktandvården nås målet om antal besök (mätt genom klinisk tid) för barn, men inte för vuxna som tidigare nämnts.

Vidare beskrivs att målet för tandregleringen nås och ligger stadigt under gränsvärdet på 18 månader. Nyutexaminerade ST-tandläkare har anställts, arbete med flödesanalyser och ökat samarbete med allmäntandvården för bättre kvalité på visningarna och remisserna har varit viktigt arbete för att nå målet.

Av *Driftnämndens uppföljningsrapport 1 per april 2023* (antagen av Driftnämnden Närsjukvård 2023-05-31 §48) framgår att Folktandvården sammantaget inte når målet gällande klinisk tid. För barn nås målet för samtliga kliniker utifrån erhållet underlag med *statistik från april 2023*. Målet uppnås däremot inte inom vuxentandvården. Denna bild

bekräftas av intervjuer där det beskrivs att utfallet för vuxna varierar kraftigt mellan klinikerna. Det förtydligas även att det handlar om friska vuxna, inte prioriterade vuxna. Variationen mellan klinikerna åskådliggörs i diagram 1, som visar det tidigare revisionsintervallet. Av diagrammet framgår att andelen revisionsundersökningar på vuxna som genomförts i tid, april 2023, varierar mellan 45 procent och 100 procent mellan klinikerna. Återbesöksintervallet ändrades vid årsskiftet 2022–2023 från 24 månader till 36 månader för friska vuxna, vilket innebär att utfallet enligt diagram 1 ser annorlunda ut presenterat utifrån nya revisionsintervallet.

Diagram 1. Andel revisionsundersökningar på vuxna som genomförts i tid, april 2023.

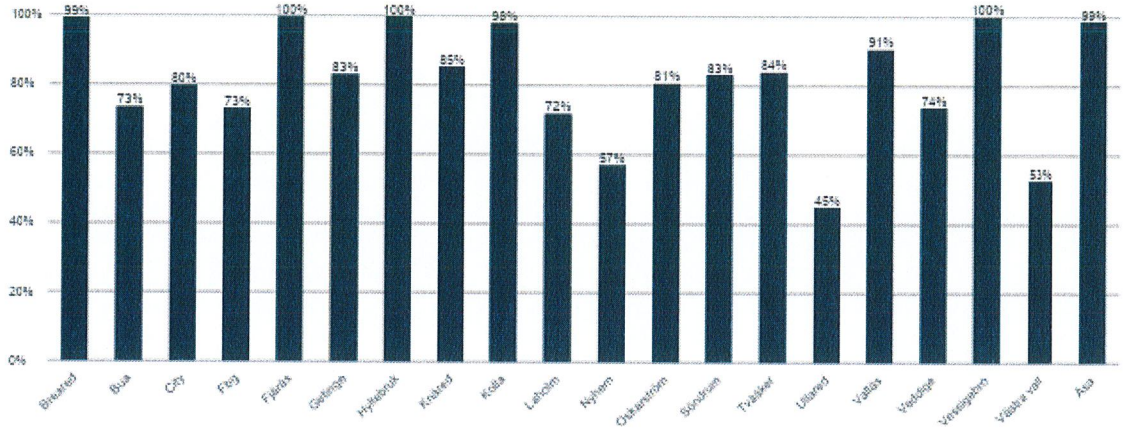

Anledningarna till variationen uppges i uppföljningsrapporten vara bland annat kortidssjukfrånvaro och personalomsättning, men även hög andel uteblivande och sena återbud. Det här läget har bestått över tid, då samma redovisning och analys framgår av nämndens *årsredovisning 2021* (Driftsnämnd Närsjukvården 2022-02-23 §6) med en måluppfyllelse om 86% och *årsredovisning 2022* (Driftsnämnd Närsjukvården 2023-02-27 §19) med en måluppfyllelse om 82,6%. Av intervjuer framgår att målet för klinisk tid, det vill säga tiden då patienten sitter i stolen, ska ses över och indikatorn ändras inför verksamhetsåret 2024. Målet uppges vara svårt att arbeta efter, och påverkas bland annat av sena återbud och uteblivna patienter. Detta är faktorer som verksamheten inte har möjlighet att styra.

Enligt *Driftnämndens uppföljningsrapport 1 per april 2023* syns tillgänglighetsförbättringar genom kortare väntetider både för tandreglering och för nya patienter. I *årsredovisning 2022 Närsjukvården Halland* beskriver nämnden att de under hösten startade ett systematiskt arbete där varje klinik öppnade upp ett antal tider per vecka enbart för personer i kö. Genom arbetet har tiden i kö minskat som mest 64 månader för dem som stått längst i kö. Av intervjuer framgår att det inte finns några uppsatta mål för kötid för nya friska vuxna patienter utan besvär.

Väntetid hos tandregleringen följs som indikator av nämnden och har ett uppsatt målvärde om 18 månaders väntetid. I intervjuer beskrivs att tandregleringen har en prioritet för patienter som behöver tandvård omgående, vilket definieras som patienter med risk för vävnadsskada. För övrigt kommer patienter in i turordning enligt deras väntelista. Av *uppföljningsrapport 1* framgår ett utfall på 14 månader och målet uppnås därmed för perioden. I diagram 2 visas väntetiden hos respektive tandregleringsklinik under första kvartalet 2023. Av diagrammet och av erhållen statistik framgår att Kungsbacka är den enda klinik som i dagsläget inte uppnår målet om 18 månaders

väntetid för samtliga månader 2023. Utfallet visar en ökande trend där väntetiden gått från 17 månader i januari till 20 månader i maj. I intervjuer beskrivs att statistiken från 2023 inte är helt rättvisande. Kungsbacka är den ende av klinikerna som börjat med öppna kallelser[4] under 2023, vilket medfört en skev statistik från systemet. I intervjuer uppges att den nuvarande väntetiden ligger på cirka 17–18 månader. Vi har erhållit statistik som visar jämförelsesiffror från 2020. Av statistiken framgår att en stor förbättring kan ses hos Kungsbacka vars medel då var 32 månader, i jämförelse med resterande kliniker vars medel var 8–13 månader. I intervjuer beskrivs dock att det kommer dröja många år innan Kungsbacka kommer ner i samma nivå som övriga kliniker. Detta anges bero på för få specialisttandläkare och behandlingsrum.

Diagram 2. Väntetid hos tandregleringen januari-april 2023.

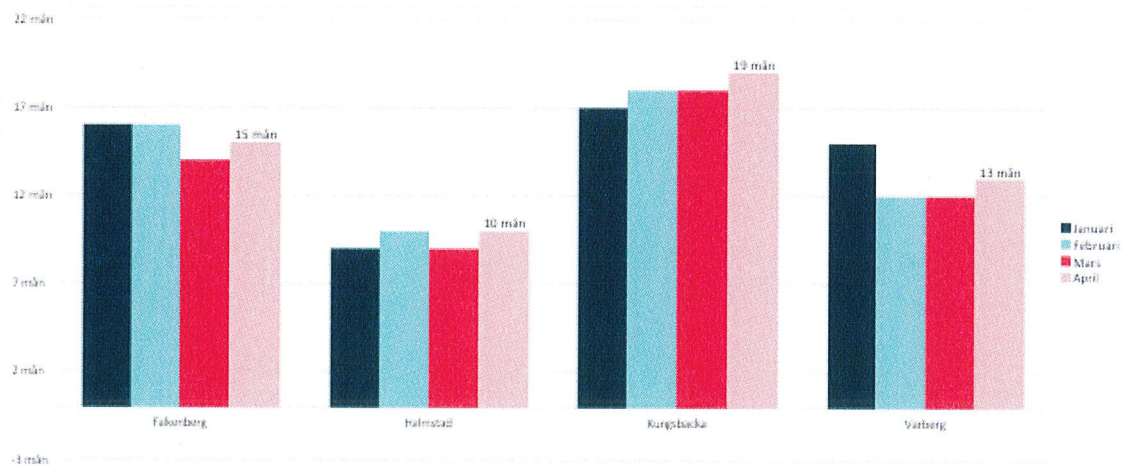

Enligt intervjuer sker ingen uppföljning av hur många som erbjuds akuttid inom 24 timmar efter bedömning att det behöver ske.

Bedömning

Är tillgängligheten i enlighet med de regelverk, riktlinjer och uppsatta mål?

Delvis.
Vi bedömer att tillgängligheten till uppsatta mål endast delvis uppnås.

Av tandvårdslagen anges att Folktandvården har särskilt uppdrag att behandla akuta patienter med förtur samt att barn- och unga ska prioriteras. Tillgängligheten för de högst prioriterade grupperna barn och unga nås. Det sker ingen mätning om att målet om att akuta patienter ska erbjudas en tid inom 24 timmar.

Som helhet nås inte målet för andel revisionsundersökningar för vuxna. Vuxna patienter är lägre prioriterade än barn och unga i regionens prioritetsordning, vilket medför att prioritetsordningen bedöms följas. Folktandvården når inte heller målet om klinisk tid för vuxna patienter. Målet kommer dock att ses över inför 2024.

[4] Öppen kallelse (ÖK) används för att erbjuda patienten att boka sin tid på egen hand. Patienten presenteras ett begränsat urval av tider som kliniken har valt att öppna upp digitalt.

Målet för tandregleringen nås som helhet under 2022 där en patient i genomsnitt får vänta 14 månader, vilket är kortare tid än målet på 18 månader.

Behandlingsplaner för patienter som tillhör röd riskgrupp och har fått en behandlingsplan är ett utvecklingsområde.

Är tillgängligheten likvärdig inom länet?

Delvis.
Vi bedömer att tillgängligheten för barn-och unga till allmäntandvården är likvärdig inom länet. För vuxna patienter finns det skillnader mellan klinikerna vilket gör att tillgängligheten inte är likvärdig inom länet.

För tandregleringen finns skillnader mellan de fyra utbudsorterna, och där patienterna i Kungsbacka har en längre väntetid. Som helhet nåddes målet för tandregleringen under 2022.

Vidtas tillräckliga åtgärder

Revisionsfråga 4: Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?

Iakttagelser

Kompetensförsörjning

Årsredovisning 2022 Närsjukvården Halland redovisar att Folktandvårdens personalomsättning har fortsatt öka under året, och ligger för 2022 på 25,4% (i jämförelse med 24,23% i *årsredovisningen 2021*). Den höga personalomsättningen och svårigheter att rekrytera vissa yrkesgrupper påverkar verksamheterna vilket bland annat medför ökad belastning för chefer och medarbetare och ökade kostnader för inhyrd personal.

I Socialstyrelsens bedömning av tillgång och efterfrågan på legitimerad personal i hälso- och sjukvården samt tandvård framgår att 17 av 21 regioner rapporterar en brist på tandläkare. I 19 av 21 regioner finns en brist på tandhygienister. Det beskrivs också att det råder en generationsväxling. Hänsyn behöver därför tas till kompetens, kunskap, färdigheter och hur mycket medarbetarna arbetar.

I intervjuer råder en samsyn om att kompetensförsörjning är en utmaning och det uppges flera yrken som det råder brist på, såväl tandläkare som tandhygienister. En påverkande faktor uppges i intervjuer vara utmaningen att konkurrera lönemässigt med privata företag. En annan påverkande faktor beskrivs i att Region Halland finns placerat mellan två stora regioner, Region Skåne och Västra Götalands län.

Arbetet med kompetensförsörjning inom Region Halland beskrivs i intervjuer innefatta följande områden:

- Attrahera och rekrytera - beslutad plan för arbetsmarknadsmässor
- Introducera - lokalt introduktionsprogram med checklista, gemensam introduktion kring tandvård och organisationen
- Samtal för kontinuerlig feedback - årliga utvecklingssamtal/lönesamtal

- Lärande och kompetensutveckling - kompetensutvecklingsprogram, möjlighet till tandhygienistutbildning med lön under tiden.
- Handledning/mentorskap för nya tandläkare
- Rörlighet och karriär - sommarpraktik, olika utbildningar
- Optimera bemanning - workshifting, nya arbetssätt såsom teamtandvård

I intervjuer beskrivs att arbetet handlar till stor del om perspektivet att behålla personal. Att få arbeta så brett som möjligt uppges vara en strategi för att behålla tandläkare. Arbetsmiljö lyfts i flera intervjuer som en viktig aspekt att arbeta med för att få medarbetare att vilja stanna.

Nämnden följer arbetet med kompetensförsörjning genom ett av förvaltningens uppdrag under målet "Vidareutveckla den nära vården" som är: "Arbeta med kompetensförsörjning för dagens och framtidens vård och tandvård.". Kompetensförsörjning har även utgjort ett riskområde i nämndens internkontrollplan de senaste två åren. I internkontrollplanen för 2023 genomförs kontrollmomentet genom kontroll av att regiongemensam introduktion genomförs samt kontroll av ej slutförda rekryteringar. I internkontrollplanen för 2022 gjordes endast kontroll av ej slutförda rekryteringar. Av *årsredovisning 2022 Närsjukvården* framgår att detta kontrollmoment bedömdes som ej uppfyllt för 2022 då utfallet visade 160 rekryteringar som ej slutförts. Av redovisningen framgår att en uppföljning kommer att göras inom olika yrkesgrupper för att klargöra vad som är orsaken till att rekryteringarna inte slutförts.

Arbete för att stärka tillgängligheten

I *årsredovisning 2022 Närsjukvården* beskrivs att arbetet med att stärka tillgängligheten i verksamheten har varit ett viktigt utvecklingsfokus på Folktandvården med flera olika aktiviteter och satsningar under året. Dessa satsningar har enligt *uppföljningsrapport 1 per april 2023* fortsatt under aktuellt verksamhetsår. Här följer beskrivning av ett urval av aktiviteter och satsningar som lyfts i intervjuer och i underlag.

Akuttandvård

I intervjuer beskrivs att en översyn genomfördes förra året och resulterade i ett uppdaterat arbetssätt och rutinerna kring jour. Folktandvården har utifrån sitt uppdrag ett sistahandsansvar. För akuttandvården innebär det att om en vuxen patient inte har någon tandläkare är det Folktandvården de kan vända sig till. Enligt intervjuer hjälper de till med det akuta behovet men har inte ansvar för den efterföljande behandlingen. Akuttider per vecka varierar mellan klinikerna.

Bemanning över klinikgränser

Av intervjuer framgår att styrningen är riktad mot en målbild om en folktandvård. I praktiken beskrivs i intervjuer att det handlar om att hjälpa varandra mellan klinikerna för att överbrygga utmaningar vid exempelvis personalbrist. För medarbetarna som arbetar på flera kliniker ges reseersättning till samtliga och lönetillägg för tandhygienister och tandläkare.

Bortfall/uteblivna besök

För att hantera det stora bortfallet finns en stärkt debitering enligt regionens nya regler från 1 maj 2023. En förhoppning är att det ska bidra till färre sena återbud och

uteblivna besök. I intervjuer beskrivs även en åtgärd i form av en så kallad Quick Call. Med ett medgivande från patienter med tid långt fram kan denne ringas upp vid sena återbud.

Flödesschema och IOTN-index[5]

I intervjuer ges beskrivningar av ett effektivare arbete gentemot tandregleringen. Av rutinen *Tandregleringsvisning på allmäntandvården* (fastställd av cheftandläkare, publicerad 2022-04-12) beskrivs att eftersom gången till visning har sett olika ut i delar av Region Halland har ett flöde tagits fram för att få ett enhetligt och effektivt arbetssätt inför en visning. Alla folktandvårdskliniker använder ett så kallat IOTN-index för att bedöma vilka som ska remitteras till tandregleringen och inte. Med denna bedömning som grund, blir tandregleringens arbete mer effektivt och träffsäkert när de kommer ut till kliniken på visning. I intervjuer beskrivs att införandet av det här arbetssättet har gjort att tandregleringen kommit ifatt med sina visningar. Tandregleringen kommer ut 2 gånger per termin till varje klinik.

Kö nya patienter

Som beskrevs under revisionsfråga 2 och 3, genomfördes ett arbete under hösten 2022 för att komma i kapp med den kö som fanns av vuxna nya patienter utan akuta besvär. Genom arbetet har kötiden minskat och enligt *uppföljningsrapport 1 2023* är den nere i 13 månader. Enligt intervjuer är nya patienter överförda till revisionslistan och därmed är kön omhändertagen.

Patienten får behandling på annan klinik

Uppges i intervjuer vara en effektiv åtgärd som kraftigt minskat köerna, där köpatienter erbjuds tid på en annan klinik som ligger nära dem.

Plattform24

Under 2023 har den nya digitala plattformen Plattform24 implementerats. I intervjuer beskrivs att en digital plattform kan medföra många möjligheter som ger ett effektivare arbete och bättre tillgänglighet. Olika exempel som tas upp är digitala konsultationer med specialister och tandtekniker, digitala avtryck samt återbesök/kontroller.

Revisionsintervall

Som nämndes under revisionsfråga 2 och 3 har återbesöksintervallet för friska vuxna förlängts från 24 till 36 månader enligt de nationella riktlinjerna. Enligt uppföljningsrapport 1 2023 pågår för närvarande omställning till de nya riktlinjerna och förväntad effekt kommer att synas först på längre sikt.

Teamtandvård

Ett arbetssätt som beskrivs i intervjuer handlar om att tandläkare går mellan flera rum samtidigt och möjliggör därmed att rummen används mer effektivt och fylls upp. I

[5] Index of Orthodontic Treatment Need, utgår från en femgradig skala och används av den behandlande tandläkaren för att avgöra vilka patienter som skall sättas upp för visning.

intervjuer uppges detta arbetssätt vara implementerat på samtliga kliniker men olika utvecklat beroende på storlek och bemanning.

Öppna kallelser

En satsning som startade 2021 med innebörden att patienten själv går in på nätet och bokar en tid som passar. I intervjuer förklaras att om vuxna inte hör av sig, kallas de inte mer. Detsamma gäller för barn men med skillnaden att om de inte hör av sig och bokar en tid så skickas en kallelse med bokad tid per post efter 2 veckor. Denna satsning lyfts i flera intervjuer som positiv.

Av protokollgranskning har vi noterat en åtgärd från nämndens sida. Vid *sammanträdet 2023-05-03 §38* beslutade Driftnämnden Närsjukvård att avveckla en av folktandvårdsklinikerna i regionen. Av *beslutsunderlag i ärendet* framgår att filialen var i stort renoveringsbehov och var begränsad storleksmässigt. Filialen har fått stänga vid flera tillfällen. Alla listade patienter har då omdirigerats till närliggande kliniker och valt att stanna hos dem när filialen återöppnat. Därutöver noterar vi ett annat ärende där nämnden beslutar att föreslå regionfullmäktige att besluta enligt förslag till taxa för allmäntandvård för 2023 (*2022-09-28 §44*). För övrigt har vi inte noterat några åtgärder från protokoll. Vid den återkommande mötespunkten "Ekonomisk rapport och listningsinformation", som följer upp olika aspekter inom Folktandvården, följer samma beslutsformulering vid varje handläggning: "Driftnämnden Närsjukvård antecknar att ekonomi och listningsinformation har lämnats till nämnden.". Övriga uppföljningar under verksamhetsåret 2022 godkänns. I intervjuer beskrivs att nämnden är nöjda med de förändringar som sker.

Bedömning

Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?

Delvis.
Vi bedömer att Folktandvården klarar att säkerställa en tillgänglighet till de högst prioriterade patientgrupperna men att vidtagna åtgärder inte varit tillräckliga för att säkerställa en god tillgänglighet för vuxna revisionspatienter.

Folktandvården arbetar aktivt med att utveckla verksamheten i syfte att förbättra tillgängligheten och möta framtida utmaningar och därmed frigöra mer behandlingstid. Exempel på detta är teamtandvård, öppna kallelser, revisionsintervall enligt nationella riktlinjer för vuxna patienter, erbjuda tid på någon annan av Folktandvårdens kliniker och digitala besök.

Rekrytering av nya medarbetare är ett utvecklingsområde, och personalomsättningen är högre än målet.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Halland genomfört en granskning. Granskningen syftar till att undersöka om Driftnämnden Närsjukvård har vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om att ha en tillgänglighet till Folktandvården.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att Driftnämnden Närsjukvård inte helt vidtagit ändamålsenliga åtgärder för att uppnå målet om att ha en tillgänglighet till Folktandvården.

Rekommendationer

Vi rekommenderar Driftnämnden Närsjukvård:

- Säkerställa att fortsatta åtgärder vidtas för en säkrad kompetensförsörjning inom Folktandvården Halland.
- Säkerställa en likvärdig tillgänglighet till tandregleringen och vuxentandvården inom länet.
- Att utvärdera effekter av pågående förbättringsinitiativ.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Sker ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll för att åstadkomma en god tillgänglighet?	**Ja** Vi bedömer att det finns en styrning av Folktandvårdens arbete för att åstadkomma en god tillgänglighet, vilka har en koppling till nationella riktlinjer för tandvård. Vidare bedöms Driftnämnden Närsjukvård ha upprättat indikatorer med tillhörande mål avseende folktandvårdens arbete med tillgänglighet. Dessa återfinns i Driftnämnden Närsjukvårds verksamhetsplan. Vi bedömer att det har upprättats direktiv avseende när och hur uppdrag och indikatorer/mål avseende folktandvårdens tillgänglighetsarbete ska följas upp. Uppföljning visar att det sker en uppföljning av tillgänglighet i uppföljningsrapport 1, 2, och årsredovisning.	
2. Är tillgängligheten i enlighet med de regelverk, riktlinjer och uppsatta mål?	**Delvis** Vi bedömer att tillgängligheten till uppsatta mål endast delvis uppnås. Av tandvårdslagen anges att Folktandvården har särskilt uppdrag att behandla akuta patienter med förtur samt att barn- och unga ska prioriteras. Tillgängligheten för de högst prioriterade grupperna barn och unga nås. Det sker ingen mätning om att målet om att akuta patienter ska erbjudas en tid inom 24 timmar. Som helhet nås inte målet för andel revisionsundersökningar för vuxna. Vuxna patienter är lägre prioriterade än barn och unga i regionens prioritetsordning, vilket medför att prioritetsordningen bedöms följas. Folktandvården når inte heller målet om klinisk tid för	

	vuxna patienter. Målet kommer dock att ses över inför 2024. Målet för tandregleringen nås som helhet under 2022 där en patient i genomsnitt får vänta 14 månader, vilket är kortare tid än målet på 18 månader. Behandlingsplaner för patienter som tillhör röd riskgrupp och har fått en behandlingsplan är ett utvecklingsområde.	
3. Är tillgängligheten likvärdig inom länet?	**Delvis** Vi bedömer att tillgängligheten för barn-och unga till allmäntandvården är likvärdig inom länet. För vuxna patienter finns det skillnader mellan klinikerna vilket gör att tillgängligheten inte är likvärdig inom länet. För tandregleringen finns skillnader mellan de fyra utbudsorterna, och där patienterna i Kungsbacka har en längre väntetid. Som helhet nåddes målet för tandregleringen under 2022.	
4. Vidtas tillräckliga/ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa en tillgänglig tandvård?	**Delvis** Vi bedömer att Folktandvården klarar att säkerställa en tillgänglighet till de högst prioriterade patientgrupperna men att vidtagna åtgärder inte varit tillräckliga för att säkerställa en god tillgänglighet för vuxna revisionspatienter. Folktandvården arbetar aktivt med att utveckla verksamheten i syfte att förbättra tillgängligheten och möta framtida utmaningar och därmed frigöra mer behandlingstid. Exempel på detta är teamtandvård, öppna kallelser, revisionsintervall enligt nationella riktlinjer för vuxna patienter, erbjuda tid på någon annan av Folktandvårdens kliniker och digitala besök. Rekrytering av nya	

medarbetare är ett utvecklingsområde, och personalomsättningen är högre än målet.

2023-09-06

Marie Lindblad

Uppdragsledare

Louise Tornhagen

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Region Halland enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2023-03-07. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.